

Grønlands nye erhverv

Af Rebekka Knudsen, projektleder, Greenland Perspective
(Københavns Universitet og Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet)
Januar 2015

Ifølge Grønlands Arbejdsgiverforening (GA) er der relativt få *system*-barrierer, når det handler om at etablere en ny virksomhed i Grønland. Det er let at blive registreret og der er støtte at hente. Selvstyret har etableret Greenland Venture og Greenland Business som har til formål at skaffe risikovillig kapital og understøtte spirende virksomheder. Opstartsvirksomheder har mulighed for at benytte sig af en såkaldt klippekortsordning som giver adgang til rådgivning, hjælp til markedsanalyse eller udarbejdelse af forretningsplaner. Der er dog stadig både fysiske og rammevilkårsmæssige udfordringer ved at etablere nye virksomheder.

Blandt de fysiske udfordringer er Grønlands infrastruktur og klima de mest synlige: I Grønland er ingen byer forbundet af veje – al transport af varer foregår med fly eller båd. Det betyder, at virksomheder ikke har noget opland. Givet at selv Grønlands største by, hovedstaden Nuuk, blot er hjem for omkring 16.000 personer, kan det være vanskeligt at etablere et tilstrækkeligt kundegrundlag.

Hertil kommer priserne på fragt. Langt de fleste varer importeres fra Danmark og det giver fragtomkostninger oven i, hvis man vil sælge et produkt uden for sin egen bys grænser. Det gælder naturligvis også hvis man vil eksportere varer eller services til andre lande. Samtidig kræver det en stram planlægning af distributionen. Der kan gå lang tid mellem skibsleverancerne, og det stiller store krav til lagerstyring og evnen til at forudse behovet for import af materialer.

Den manglende infrastruktur har også negativ indflydelse på mobiliteten i arbejdsstyrken. Det er ikke muligt at pendle mellem byer hvilket betyder at det kan være vanskeligt at rekruttere tilstrækkelige mængder af lokal arbejdskraft. Løsningen kan være at rekruttere udefra, men også det giver udfordringer: De lokale kompetencer bliver dermed ikke udviklet, virksomhederne må ofte forpligte sig til at skaffe boliger til de ansatte udefra, og en stor del af den udefrakommende arbejdskraft bliver blot i landet i få år. Det gør det svært at opnå kontinuitet og meget energi går til at lære nye medarbejdere op.

Endelig er det en væsentlig udfordring at mange nye virksomheder ikke har det nødvendige internationale netværk og muligvis heller ikke tilstrækkelig forståelse af forudsætningerne for eksportvirksomhed. Mange nye virksomheder analyserer ikke markedet tilstrækkeligt, inden de går i gang. Ifølge både GA og Greenland Venture, har for mange opstartsvirksomheder heller ikke gjort sig overvejelser om hvorvidt deres produkt er skalerbar: Er det muligt at lave en produktion der er stor nok til, at man vil kunne leve af den og efterkomme efterspørgslen, eller er der tale om en nicheproduktion der aldrig vil kunne betale sig i sidste ende? Nogle af disse udfordringer vil muligvis blive adresseret politisk i de kommende år. Ifølge koalitionsaftalen for den regering som blev dannet i december 2014, skal der nemlig etableres et Grønlands Eksportråd. Selvom det grønlandske Selvstyre har formået at skabe et system som i høj grad er befriet for unødigt bureaukrati når det gælder selve opstarten af nye virksomheder, er der stadig udfordringer som knytter sig til virksomhedernes rammevilkår. Adgangen til risikovillig kapital er – ligesom det naturligvis også gælder for mange andre lande – mindre end ønsket. Det lave uddannelsesniveau hvor to tredjedele af befolkningen savner en kompetencegivende uddannelse, er selvsagt også en stor hæmsko for den generelle erhvervsudvikling. GA fremhæver derudover at mange virksomhedsledere ikke har tilstrækkelige kompetencer inden for strategisk ledelse.



Håndlavet Urtesæbe

Velkommen til InuitYoung!

Her på hjemmesiden kan du købe håndlavet grønlandsk urtesæbe.

Sæben er fremstillet uden parfume og tilsætningsstoffer.
 Ingredienser er kokosolie, olivenolie, rensed vand og grønlandske urter.
 Anvendelse til ansigt, hænder og kroppen.
 Virker rensende og opfriskende

Der findes 7 forskellige sæber:

- 1) Sæbe med kvan (Angelika) - (varenr. 001)
- 2) Sæbe med "Grønlandsk Post" - (varenr. 002)
- 3) Sæbe med enebærgren - (varenr. 003)
- 4) Sæbe med tang & lavendel - (varenr. 004)
- 5) Sæbe med arktisk timian - (varenr. 005)
- 6) Sæbe med arktisk sortebær - (varenr. 006)
- 7) Sæbe med arktisk røllike - (varenr. 007)

webdesign by: allu design - www.allu.gl

Eksempel på et nyt grønlandsk erhverv. (InuitYoung.gl).

Endelig fremhæver kilder også at processerne i forvaltningen, når der eksempelvis skal gives tilladelse til udnyttelse af naturressourcer, opleves som langsomme og uigennemskuelige.

Grønlands økonomi er udfordret, og råstofindustrien er ikke kommet så hurtigt og omfattende i gang som ønsket. Derfor var der da også i den seneste valgkamp i 2014 fokus på fremtidens erhverv.

En udnyttelse af Grønlands undergrund står stadig højt på dagsordenen og forventningen er at fiskeriet også fremover vil være en af de bærende søjler i den grønlandske økonomi. Blandt organisationer som GA er der en bekymring for, om politikerne i tilstrækkelig grad har fokus på at udvikle fiskerisektoren. Her det ifølge organisationen nemlig langt fra tilstrækkeligt at tale kvoter og fiskeri af de nye arter som klimaforandringerne bringer med sig. Der er også brug for en meget omfattende investering i udskiftning af en aldrende flåde som skal opgraderes teknologisk. Når der lægges planer om fremtidens erhverv må man heller ikke glemme at fiskeriet også skaber en række afledte erhverv inden for transport og service. Samtidig kan der inden for fiskeriet være potentiale for en bedre forarbejdning af fiskeprodukter og en anderledes organisering af fiskeriet som kan være med til at generere nye virksomheder.

Turisme er en anden sektor som i øjeblikket tiltrækker sig politisk fokus. Grønland modtager i dag 50-70.000 turister årligt. Hvis det tal skal øges, er der brug for en udvikling af værdikæden omkring turismen: Udvalget af tilbud til turister skal øges. Også her vil landet have gavn af at udvikle infrastrukturen. Eksempelvis er der tanker om at udvide lufthavnen i Ilulissat for at give turister fra hele verden mulighed for at flyve direkte til byen med den berømte isfjord, fremfor at skulle mellemlande i København og Kangerlussuaq som tilfældet er i dag.

Der er i dag blot få videns- og kreative virksomheder i Grønland. Her er der formentlig et uforløst potentiale – eksempelvis inden for udviklingen af fjernundervisning, hvor Grønland med sin ekstremt spredte befolkning kunne være en oplagt testcase.

Grønland vil også i langt højere grad end tilfældet er i dag, kunne udnytte sine særlige træk: Det kolde klima kunne eksempelvis være en fordel for mange virksomheder, der har brug for køling af serverparker, det store vandkraftpotentiale kan give billig energi til nye virksomheder (allerede i dag dækker vandkraft over 60% af Grønlands energiforbrug) og mange særlige grønlandske fødevarer er muligvis sundere end tilsvarende fødevarer fra andre egne og burde dermed kunne sælges til langt bedre priser, end tilfældet er i dag.

Fælles for disse potentialer er dog at man for at kunne udnytte dem, har brug for nærmere analyser af, hvorvidt det vil kunne betale sig, og om det i længden vil være bæredygtigt at udnytte ressourcen.